

Der var ikke stillet Ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til Forhandling.

Ingen bad om Ordet.

Lovforslaget (se Tillæg C.)

vedtoges enstemmigt med 97 Stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive oversendt til Landstinget.

Den sidste Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til Lov om en midlertidig Sukkerordning.

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 5831; Fremsættelsen findes i Tidenden Sp. 3114).

Sagen sattes til Forhandling.

Hartvig Frisch: Ved Behandlingen af nærværende Lovforslag vil der være Grund til at se paa, hvorledes Forholdene stiller sig for de Dele af vort Land, hvor Sukkerproduktionen har den afgørende Betydning. Naar man lige udenfor Maribo kommer paa det Sted, hvor Vejen deler sig til Nakskov og til Rødby, staar der en Mindestøtte, som Arbejderne i Maribo passerer, naar de gaar ud til Møde i Lysemose. Denne Mindestøtte er et Minde for Chr. E. Frederiksen, der grundlagde Fabrikken „Lolland“ i 1872. Det er et Minde om den Tid, da denne Produktion blev indført paa Lolland. Jeg har ofte tænkt paa, at man, naar man kommer forbi dette Sted, kan rejse det Spørgsmaal, om dette i Virkeligheden har været en Velsignelse eller en Forbandelse for den store Befolkning i denne Landsdel. Der er ingen Tvivl om, at af Arbejdernes store Mængde vil bogstavelig talt den aller største Procent være ganske afhængig af den Industri, der saaledes er skabt, men paa den anden Side, saa snart det falder ind med daarlige Tider, vil det mærkes, at lige saa megen Rigdom som Sukkermøllerne har givet, lige saa megen Fattigdom kommer der til at brede sig over hele den Egn, i det Øjeblik denne Industri slaar fejl.

Der er jo Digtere, der har besunget Jernet eller Olien, skrevet om disse Raamaterialers Betydning for hele Landsdele. Der er ingen Digter i Danmark, der har besunget Sukkeret; det er vel for prosaisk. Det er jo en sød og behagelig Ting; men ikke

desto mindre har Sukkeret betydet for en hel Landsdel dette, at hele Befolkningens Velfærd afhænger deraf. Tager vi Landarbejderne, Roedyrkerne, Arbejds mændene i Kampagnen, Funktionærerne, de handlende, Pengeinstitutterne dernede, Arbejderne ved Banen, ved alt Trafikvæsen, ved Havnene, vil det vise sig, at alt her afhænger af, om Kampagnen bliver lang eller kort. Det vil vise sig, at den mindste Svingning i Sukkerprisen kommer til at gribe dybt ind i mange Menneskers Velfærd.

Naar man vil undersøge, hvorpaa da denne særlige Usikkerhed beror, er det nødvendigt for Forstaaelsen at faa et lille Indblik i denne Produktionsgrens Historie, og det bliyer i Virkeligheden et Afsnit af hele Kapitalismens Historie i det 19de Aarhundrede. Den danske Sukkerproduktion træder nemlig ind og faar en lille Rolle i det store Drama, der hedder Roesukkerets Kamp mod Rørsukkeret, dette Drama, som har udspillet sig igennem hele forrige Aarhundrede og nu og med fornyet Uhygge og Fart udspiller sig i Begyndelsen af dette Aarhundrede og i dette Tiaar. Paa et vist Tidspunkt har Rørsukkeret fuldkommen haft Overvægten. Paa den anden Side har der været et Tidspunkt, i Slutningen af det 19de Aarhundrede og Begyndelsen af vort Aarhundrede, hvor Roesukkeret har haft den overvældende Overvægt, op til Krigen. Men det, der nu er sket, er, at siden Krigen har Produktionen, særlig paa Kuba og Java, antaget saadanne Former, at Rørsukkeret med foruroligende Hast trænger ind, ja, allerede langt har overgaaet Produktionen af Roesukker. Men ikke desto mindre er Produktionen af Roesukker ogsaa i stærk Stigning, saaledes at vi er naaet til kolossale Kvantiteter af Sukker og dermed naturligvis under ubarmhjertig Konkurrence til en faldende Pris.

Naar man undersøger Forholdene her i Landet fra denne Produktionsgrens Begyndelse, viser det sig, at i de første Aar, fra 1870erne opefter, havde den danske Sukkerproduktion meget umilde Kaar. Gang paa Gang gik Fabrikkerne fallit, og der var i Virkeligheden ikke nogen Art af Beskyttelse for dem mod Udlandets Konkurrence. Det er først med Loven af 1891, man kan sige, at der skabes en Beskyttelse, som det mærkeligvis slet ikke var Lovgivernes Hensigt at skabe. Det var den Beskyttelse, der skabtes ved, at den lyse Farin, det, vi kalder Puddersukker, paa Grund af de Bestemmelser, man den Gang regnede efter, nemlig Amsterdam-Skalaens forskellige